

EPERJESI LAPOK

Sárosmegye s városainak társadalmi s gazdasági érdekeit képviselő hetilap.

AZ EPERJESI SZÉCHENYI-KÖR KÖZLÖNYE.

Szerkesztői iroda: főutca, 203. szám.

Ide intézendő minden a lap szellemi részét illető közlemény.

Kiadó-hivatal:

Eperjesi Bank-Egyület könyvnyomdájában Eperjesen.

Ide intézendő minden előfizetés, hirdetmény és a kiadás körüli panaszok.

Megjelen: minden szombaton.

Előfizetési ár: vidékre postán vagy helyben házhoz küldve:

Egy évre 4 frt.
Félévre 2 „
Negyedévre 1 „

Hirdetéseket elfogad: Haasenstein és Vogler Budapesten és Bécsben, G. L. Daube m. Frankfurtban.

HIRDETÉSI DÍJ:

háromhasábos petit sor egyszeri hirdetése 5 kr., többszörös hirdetés jutányosabb.

— Bélyegdíj: minden hirdetésért külön 30 kr. —
Nyitár minden sor 10 kr.

Kéziratok és levelek vissza nem adatnak. — Bérmentetlen levelek csak ismerős kezektől fogadtatnak el.

Eperjes, október 17-én.

Gazdasági bajaink közepette, melyek napról napra aggasztóbb alakot öltenek s melyek kivált a kisbirtokos osztályra nehezdednek mármár elviselhetetlen súlylyal, — minden rendelkezésre álló eszközt meg kell ragadnunk, hogy kedvezőbb állapotokat teremtsünk.

A mult számban kimerítő jelentést hoztunk azon tanácskozmányról és eszmecseréről, melyre a megyénkbeli nép nyomorának enyhítése érdekében tett alispáni előterjesztés szolgáltatott alkalmat. Azon számos felszólalás és nézetnyilvánítás, melyeket ez ügyben hallottunk, azon általános érdeklődés, melyet az ügy a törvényhatóság termében keltett, eklatáns bizonyosságot tőnek arról, hogy az elhárítandó veszély nagy és a mennyiben még be nem következett volna, tényleg küszöbön áll.

A felszólalók egyike ezen tanácskozmány alkalmával — miként említve volt — szóba hozta a kisbirtokosok országos földhitel-egyesületét is, mely épen most alakuló félben van s fölvetette a kérdést, vajjon nem volna-e célszerű a megyénk által igénybe veendő inség-kölcsön ügyét, annak ügyével kapcsolatba hozni.

Ezen kérdés a megye tanácstermében elejtetett ugyan, és pedig főleg épen azon oknál fogva, mert az említett hitelegyesület jelenleg még csupán az alakulás stadiumában van s az előleg-egyletek, melyek a központi intézet működését s illetőleg jótéteményeit és hasznait a vidéki kisbirtokosokkal közvetíteni lesznek hivatva, még tényleg csak ideában léteznek; azonban az eszme meg lévén pendítve, mi alkalmul használjuk azt fel arra, hogy azt más oldalról vegyük szemügyre.

A kisbirtokosok orsz. földhitelegyesülete ma, midőn e sorokat írjuk, tényleg meg van alakulva. Igaz ugyan — a mi a törvényhatósági közgyűlés alkalmával felhozott, hogy a kölcsönöknek ezen intézettől való kieszközlése minden előforduló esetben kissé hosszadalmas leendő s huzamosabb időt fog igénybe venni, mivel a formalitások, melyeket alapszabály szerint betölteni kellend, a kölcsönök megadása s folyóvátétele körüli eljárást lassítandják, de tekintetbe kell venni azt, hogy ezen intézet nem nyereszkes vállalat, hogy létesüléséhez erkölcsi testületek, jótékony alapok is hozzájárultak, s hogy ennél fogva a kölcsönök engedélyezésénél ez intézetnek nagyobb óvatossággal s a visszafizetést biztosító több alakisággal kell eljárnia, mint más intézetnek, mely épen azért mivel célja: nyerni, többet is kockáztathat.

Egyszóval a működést megkezdendő hitelegyesület hivatva leendő segítyt nyújtani s ha ez talán bizonyos lassúsággal fog is történni, másrészt tekintetbe kell venni azt, hogy a kölcsön hosszú amortisationalis időtartamra fog megadni; s hogy az illető kisbirtokosnak ezen idő alatt alkalma leendő, viszonyait rendbe hozni, miben ismét annak garantiája foglaltatik, hogy az intézet által megadott kölcsön csakugyan segítyt fog képezni.

Másfelől az sem tévesztendő szem elől, hogy — a mennyiben az intézet csak kellő

biztosíték mellett fog adni kölcsönt — a segítyt nyert birtokosok azt a rendeltetésnek megfelelő célra, beruházásokra fogják használni.

Mindezzel azonban korántsem azt akarjuk mondani, mintha célszerűnek tartanók bevélni talán azt, hogy a hitelegyesület működését megkezdje s mi azután az inségkölcsön ügyével hozzuk kapcsolatba, mert tény az, hogy mindkettő más-más természetű kérdés.

Az inségkölcsön célja: a rossz termés folytán előállott nyomor enyhítése, tehát ideiglenes segélyszükség, melyet ideiglenes állapotok tettek szükségessé; a földhitel-egyesület célja ellenben az általános gazdasági s pénzügyi bajok következtében a tönk szélére jutott kisbirtokosoknak — fájdalom immár nem többé kivételes, de rendesnek mondható, — eladósodott állapotait megjavítani s ez által állami fönnállásunk és lételünk föltételeit biztosítani.

Ezekből az tűnik ki, hogy — ha azon intézet jótéteményeit a megyénkben bekövetkezett nyomor enyhítése érdekében nem fordíthatjuk is hasznunkra, — az, az ecsetelt általános kedvezőtlen viszonyok közepette később nagy hasznunkra lehet.

Ismeretes s említettük, hogy a hitel-egyesület központi intézetének közvetítő közegei a vidéki előleg-egyletek lesznek, s kétségtelen, hogy ezen várva-várt s már évek óta oly nagy buzgalommal s annyi anyagi áldozattal előkészített intézet csak akkor fog így és így jótékonyan működni, ha az előleg-egyletek eszméje a vidéken erélyesen felkaroltatik. Nem tudjuk más megyékben, mennyire vannak vele; nálunk azonban még egyáltalában nyoma sincs egy ilyen irányú mozgalomnak.

Pedig tekintetbe véve azt, hogy a hitelegyesület a központban máris megalakult s hogy ez intézet nem magán-emberek, hanem a társadalom érdekében létesült, következésképp országos ügy, s hogy ennél fogva első sorban nekünk magunknak volna kötelességünk, az ügyet társadalmi uton előmozdítani és sikeresíteni, nézetünk szerint már itt az ideje, hogy az arra hivatottak a kisbirtokosok orsz. hitelegyesületének vidékünkre is hiható működését előkészítsék s az előleg-egyletek kérdése iránt megállapodásra jussanak.

Figyelembe véve azt, hogy a hitelegyesület első sorban a mezőgazdákra lesz hivatva segíteni s így földmívelésünk emelése körül is jelentékeny szerepet vinni, talán a gazdasági egyletnek állana feladatában, e kérdést tárgyalás alá venni s az előleg-egyletek ügyében megyénk viszonyaira való tekintettel a szükségeseknek mutakozandó lépéseket megtenni.

Eperjesi Széchenyi-kör.

Az igazgató-választmány f. hó 14-én tartotta rendes havi ülését, melyen a kör elnökének s Kolosy Miklós volt elnöknek, mint tiszteleti tagoknak diszokmányaiik ünnepélyesen átnyújtattak. Ezen alkalommal egyuttal a Doleschall Samu elköltözése folytán megüresedett zene-szakválasztmányi elnöki tisztség is Piller József szakk. tag helyettesítése után ideiglenesen betöltött, s a színészeti szakválasztmány jegyzői tisztségére — a leköszönt Szmoligovics Szilárd helyébe — Töröss

József, a zene- és képzőműv. szakválasztmány jegyzőjévé pedig — Ribóssy Kálmán távolléte idejére — Kállóczy József helyettesített. A dal-egylet fennállásának biztosítása iránt is intézkedések tétettek.

Az első műkedvelői szinelőadás f. hó 25-én, szombaton tartatik meg; mint jeleztük, Szigligety „A mama” című kitéző, eredeti 3 felvonásos vígjátéka kerül színre ez alkalommal, következő hölgyek és urak közreműködése mellett: Hruska Irma, Krajzell Aranka, Kuzmik Margit; Graf Lajos, Joób Imre, Kyss Géza, Szabó Géza, Dessewffy László és Oszvald Tivadar. Ezen előadás tiszta jövedelme a Széchenyi-kör pénztárára illetendő meg. Egyesületünk sokirányú működésének megindíthatása végett nagy költséget lehet vállalt magára, melyek a fölötté mérsékelt tagdíjak útján betolyó jövedelmeivel nem állanak egészen arányban; ha fönnállását maradandóan biztosítani akarjuk, anyagi helyzetének javításáról is kell gondoskodnunk, csak így lesz képes a kör jövőben is mindazon jótékony célokat felkarolni, melyek előmozdításában már addig is buzgálkodott; s végre művelt közönségünk méltányolni fogja, ha azon egyesület fönn tartását, mely közművelődési és társadalmi érdekeinket ez idő szerint városunkban majdnem egyedül képviseli, szintén a pártolando jótékony célok közé soroljuk.

Végül még zenekedvelőinknek is egy örvendetes hírrel szolgálhatunk. Kugel J. bécsi impresario e napokban levélileg a Széchenyi-körhöz fordult, felhívva egyesületünket, hogy miután *Wilt Mária* világhírű dalmű-énekesnő novemberhő végén városunkban föllépni kíván, vállalná a hangverseny előkészítését. Ez egy újabb bizonyossága annak, hogy Eperjes műpártoló közönsége a nagy világ művészi köreiből is jó hírnévre tett szert.

A telekkönyvekről.

Irta: Sztankay László, az eperjesi kir. törvényszék telekkönyvvezetője. (Folytatás.)

IV.

A telekkönyvi intézmény fejlődése hazánkban és annak jelenlegi helyzete.

Betáblázási könyveink ez előtt is valának, mert több hitelező kézi vagy ingatlan zálogot el nem fogadván és számos birtokos a nélkül is akarván pénzt felvenni, hogy ingatlan birtokát zálogba adta volna, az 1723. 107-ik t. cikkben már kimondatott, hogy:

„A megyékben és városokban nyilvános betáblázási lajstromok szerkesztessenek és vezettessenek, melyek szerint a jog-elsőbbség jövőben megítélendő lesz.

A szab. kir. városok egy része már előbb birt oly betáblázási könyvekkel, melyek megközelítették mostani telekkönyveinket, amennyiben nemcsak a betáblázásokat, de az ingatlan birtok minőségét, sőt egy kézből a másikba való átmenetelét, átruháztatását is feltüntették.

Igy Pozsony városának 1439-től, Sopronnak 1486-tól, Bártfának 1723-tól, Kis-Szebennek 1753-tól volt már ily betáblázási telekkönyve.

Az 1840. 21. t. cikkben azonban a szab. kir. városok már szabályszerűbb telekkönyvek vitelére kötelezőleg utaltattak, amennyiben ki lett mondva, hogy: „A városok a betáblázási könyvet a földkönyvvel kössék össze; a hol ily földkönyvek nem léteznének, ott ezek 2 év alatt elkészítendők. A hitelező köteles adósának megterhelendő fekvőségeit egyenként és különösen megjelölni, mert a melyet meg nem nevez, arra betáblázási elsőség nem adatik.

A vármegyékben fekvő ingatlan birtokra vonatkozólag 1855-ig telekkönyvek nem vezettettek s ezekre nézve még az idézett 1840-ik 21. t. c. is csak az általános betáblázást tartotta fenn; megrendelvén egyuttal a betáblázási könyvek pontos vezetését s kimondván, hogy ezen betáblázási könyvet mindenki szabadon megtekintheti. A nyilvánosság (publicitas) kötelező kimondásával törvényszerű alakban itt találkozunk először.

Érdekes e helyen kifejezni, hogy ennek előtte hazánkban a reálhitel a zálogbirtokra alapított.

EPERJESI LAPOK

Sárosmegye s városainak társadalmi s gazdasági érdekeit képviselő hetilap.

AZ EPERJESI SZÉCHENYI-KÖR KÖZLÖNYE.

Szerkesztői iroda: főutca, 203. szám.

Ide intézendő minden a lap szellemi részét illető közlemény.

Kiadó-hivatal:

Eperjesi Bank-Egylet könyvnyomdájában Eperjesen.

Ide intézendő minden előfizetés, hirdetmény és a kiadás körüli panaszok.

Megjelen: minden szombaton.

Előfizetési ár: vidékre postán vagy helyben házhoz küldve:

Egy évre 4 frt.
Félévre 2 „
Negyedévre 1 „

Hirdetéseket elfogad: Haasenstein és Vogler Budapesten és Bécsben, G. L. Daube m. Frankfurtban.

HIRDETÉSI DÍJ:

háromhasábos petit sor egyszeri hirdetése 5 kr., többszörös hirdetés jutányosabb.

— Bélyegdíj: minden hirdetésért külön 30 kr. —
Nyitltér minden sor 10 kr.

Kéziratok és levelek vissza nem adatnak. — Bérmentetlen levelek csak ismerős kezektől fogadtatnak el.

Eperjes, október 17-én.

Gazdasági bajaink közepette, melyek napról napra aggasztóbb alakot öltenek s melyek kivált a kisbirtokos osztályra nehezdednek mármár elviselhetetlen súlylyal, — minden rendelkezésre álló eszközt meg kell ragadnunk, hogy kedvezőbb állapotokat teremtsünk.

A mult számban kimerítő jelentést hoztunk azon tanácskozmányról és eszmecseréről, melyre a megyénkbeli nép nyomorának enyhítése érdekében tett alispáni előterjesztés szolgáltatott alkalmat. Azon számos felszólalás és nézetnyilvánítás, melyeket ez ügyben hallottunk, azon általános érdeklődés, melyet az ügy a törvényhatóság termében keltett, eklatáns bizonyosságot tőnek arról, hogy az elhárítandó veszély nagy és a mennyiben még be nem következett volna, tényleg küszöbön áll.

A felszólalók egyike ezen tanácskozmány alkalmával — miként említve volt — szóba hozta a kisbirtokosok országos földhitel-egyesületét is, mely épen most alakuló félben van s fölvetette a kérdést, vajjon nem volna-e célszerű a megyénk által igénybe veendő inség-kölcsön ügyét, annak ügyével kapcsolatba hozni.

Ezen kérdés a megye tanácsstermében elejtetett ugyan, és pedig főleg épen azon oknál fogva, mert az említett hitelegyesület jelenleg még csupán az alakulás stadiumában van s az előleg-egyletek, melyek a központi intézet működését s illetőleg jótéteményeit és hasznait a vidéki kisbirtokosokkal közvetíteni lesznek hivatva, még tényleg csak ideában léteznek; azonban az eszme meg lévén pendítve, mi alkalmul használjuk azt fel arra, hogy azt más oldalról vegyük szemügyre.

A kisbirtokosok orsz. földhitelegyesülete ma, midőn e sorokat írjuk, tényleg meg van alakulva. Igaz ugyan — a mi a törvényhatósági közgyűlés alkalmával felhozott, hogy a kölcsönöknek ezen intézettől való kieszközölése minden előforduló esetben kissé hosszadalmas leendő s huzamosabb időt fog igénybe venni, mivel a formalitások, melyeket alapszabály szerint betölteni kellend, a kölcsönök megadása s folyóváttele körüli eljárást lassítandják, de tekintetbe kell venni azt, hogy ezen intézet nem nyereszkes vállalat, hogy létesüléséhez erkölcsi testületek, jótékony alapok is hozzájárultak, s hogy ennél fogva a kölcsönök engedélyezésénél ez intézetnek nagyobb óvatossággal s a visszafizetést biztosító több alakisággal kell eljárnia, mint más intézetnek, mely épen azért mivel célja: nyerni, többet is kockáztathat.

Egyszóval a működést megkezdendő hitelegyesület hivatva leendő segínyt nyújtani s ha ez talán bizonyos lassúsággal fog is történni, másrészt tekintetbe kell venni azt, hogy a kölcsön hosszú amortisationalis időtartamra fog megadatni; s hogy az illető kisbirtokosnak ezen idő alatt alkalma leendő, viszonyait rendbe hozni, miben ismét annak garantiaja foglaltatik, hogy az intézet által megadott kölcsön csakugyan segínyt fog képezni.

Másfelől az sem tévesztendő szem elől, hogy — a mennyiben az intézet csak kellő

biztosíték mellett fog adni kölcsönt — a segélyt nyert birtokosok azt a rendeltetésnek megfelelő célra, beruházásokra fogják használni.

Mindezzel azonban korántsem azt akarjuk mondani, mintha célszerűnek tartanók bevélni talán azt, hogy a hitelegyesület működését megkezdje s mi azután az inségkölcsön ügyével hozzuk kapcsolatba, mert tény az, hogy mindkettő más-más természetű kérdés.

Az inségkölcsön célja: a rosz termés folytán előállott nyomor enyhítése, tehát ideiglenes segélyeszköz, melyet ideiglenes állapotok tettek szükségessé; a földhitel-egyesület célja ellenben az általános gazdasági s pénzügyi bajok következtében a tönk szélére jutott kisbirtokosoknak — fájdalom immár nem többé kivételes, de rendesnek mondható, — eladósodott állapotait megjavítani s ez által állami fönnállásunk és lételünk föltételeit biztosítani.

Ezekből az tűnik ki, hogy — ha azon intézet jótéteményeit a megyénkben bekövetkezett nyomor enyhítése érdekében nem fordíthatjuk is hasznunkra, — az, az ecsetelt általános kedvezőtlen viszonyok közepette később nagy hasznunkra lehet.

Ismeretes s említettük, hogy a hitelegyesület központi intézetének közvetítő közgei a vidéki előleg-egyletek lesznek, s kétségtelen, hogy ezen várva-várt s már évek óta oly nagy buzgalommal s annyi anyagi áldozattal előkészített intézet csak akkor fog így és így jótékonyan működni, ha az előleg-egyletek eszméje a vidéken erőlyesen felkaroltatik. Nem tudjuk más megyékben, mennyire vannak vele; nálunk azonban még egyáltalában nyoma sincs egy ilyen irányú mozgalomnak.

Pedig tekintetbe véve azt, hogy a hitelegyesület a központban máris megalakult s hogy ez intézet nem magán-emberek, hanem a társadalom érdekében létesült, következtetésképp országos ügy, s hogy ennél fogva első sorban nekünk magunknak volna kötelességünk, az ügyet társadalmi uton előmozdítani és sikeresíteni, nézetünk szerint már itt az ideje, hogy az arra hivatottak a kisbirtokosok orsz. hitelegyesületének vidékünkre is hiható működését előkészítsék s az előleg-egyletek kérdése iránt megállapodásra jussanak.

Figyelembe véve azt, hogy a hitelegyesület első sorban a mezőgazdákra lesz hivatva segíteni s így földmivelésünk emelése körül is jelentékeny szerepet vinni, talán a gazdasági egyletnek állana feladatában, e kérdést tárgyalás alá venni s az előleg-egyletek ügyében megyénk viszonyaira való tekintettel a szükségeseknek mutatkozandó lépéseket megtenni.

Eperjesi Széchenyi-kör.

Az igazgató-választmány f. hó 14-én tartotta rendes havi ülését, melyen a kör elnökének s Kolosy Miklós volt elnöknek, mint tiszteleti tagoknak díszokmányaiak ünnepélyesen átnyújtattak. Ezen alkalommal egyuttal a Doleschall Samu elköltözése folytán megüresedett zene-szakválasztmányi elnöki tisztség is Piller József szakv. tag helyettesítése után ideiglenesen betöltetett, s a színészeti szakválasztmány jegyzői tisztségére — a leköszönt Szmoligovics Szilárd helyébe — Töröss

József, a zene- és képzőműv. szakválasztmány jegyzőjévé pedig — Ribóssy Kálmán távolléte idejére — Kállóczy József helyettesített. A dal-egylet fennállásának biztosítása iránt is intézkedések tétettek.

Az első műkedvelői szinelőadás f. hó 25-én, szombaton tartatik meg; mint jeleztük, Szigligety „A mama” című kitűnő, eredeti 3 felvonásos vígjátéka kerül színre ez alkalommal, következő hőlygek és urak közreműködése mellett: Hruska Irma, Krajzell Aranka, Kuzmik Margit; Graf Lajos, Joób Imre, Kyss Géza, Szabó Géza, Dessewffy László és Oszvald Tivadar. Ezen előadás tiszta jövedelme a Széchenyi-kör pénztárát illetendő meg. Egyesületünk sokirányú működésének megindíthatása végett nagy költségterheket vállalt magára, melyek a fölötté mérsékelt tagdíjak útján befolyó jövedelmeivel nem állanak egészen arányban; ha fönnállását maradandóan biztosítani akarjuk, anyagi helyzetének javításáról is kell gondoskodnunk, csak így lesz képes a kör jövőben is mindazon jótékony célokat felkarolni, melyek előmozdításában már addig is buzgálkodott; s végre művelt közönségünk méltányolni fogja, ha azon egyesület fönn-tartását, mely közművelődési és társadalmi érdekeinket ez idő szerint városunkban majdnem egyedül képviseli, szintén a pártolando jótékony célok közé soroljuk.

Végül még zenekedvelőinknek is egy öröndetes hírrel szolgálhatunk. Kugel J. bécsi impresario e napokban levélileg a Széchenyi-körhöz fordult, felhívva egyesületünket, hogy miután Wilt Mária világhírű dalmű-énekesnő novemberhó végén városunkban föllépni kíván, vállalná a hangverseny előkészítését. Ez egy újabb bizonyossága annak, hogy Eperjes műpártoló közönsége a nagy világ művészi köreiben is jó hírnévre tett szert.

A telekkönyvekről.

Irta: Sztankay László, az eperjesi kir. törvényszék telekkönyvezetője. (Folytatás.)

IV.

A telekkönyvi intézmény fejlődése hazánkban és annak jelenlegi helyzete.

Betáblázási könyveink ez előtt is valának, mert több hitelező kézi vagy ingatlan zálogot el nem fogadván és számos birtokos a nélkül is akarván pénzt felvenni, hogy ingatlan birtokát zálogba adta volna, az 1723. 107-ik t. cikkben már kimondatott, hogy:

„A megyékben és városokban nyilvános betáblázási lajstromok szerkesztessenek és vezettessenek, melyek szerint a jog-elsőbbség jövedőben megítélendő lesz.

A szab. kir. városok egy része már előbb birt oly betáblázási könyvekkel, melyek megközelítették mostani telekkönyveinket, amennyiben nemcsak a betáblázásokat, de az ingatlan birtok minőségét, sőt egy kézből a másikba való átmenetelét, átruháztatását is feltüntették.

Igy Pozsony városának 1439-től, Sopronnak 1486-tól, Bártfának 1723-tól, Kis-Szebennek 1753-tól volt már ily betáblázási telekkönyve.

Az 1840. 21. t. cikkben azonban a szab. kir. városok már szabályszerűbb telekkönyvek vitelére kötelezőleg utaltattak, amennyiben ki lett mondva, hogy: „A városok a betáblázási könyvet a föld-könyvvel kössék össze; a hol ily földkönyvek nem léteznének, ott ezek 2 év alatt elkészítendőek. A hitelező köteles adósának megterhelendő fekvősegeit egyenként és különösen megjelölni, mert a melyet meg nem nevez, arra betáblázási elsőség nem adatik.

A vármegyékben fekvő ingatlan birtokra vonatkozólag 1855-ig telekkönyvek nem vezettettek s ezekre nézve még az idézett 1840-ik 21. t. c. is csak az általános betáblázást tartotta fenn; megrendelven egyuttal a betáblázási könyvek pontos vezetését s kimondván, hogy ezen betáblázási könyvet mindenki szabadon megtekintheti. A nyilvánosság (publicitas) kötelező kimondásával törvényszerű alakban itt találkoznunk először.

Érdekes e helyen kifejtteni, hogy ennek előtte hazánkban a reálhitelek a zálogbirtokra alapított.

EPERJESI LAPOK

Sárosmegye s városainak társadalmi s gazdasági érdekeit képviselő hetilap.

AZ EPERJESI SZÉCHENYI-KÖR KÖZLÖNYE.

Szerkesztői iroda: fűtca, 203. szám.

Ide intézendő minden a lap szellemi részét illető közlemény.

Kiadó-hivatal:

Eperjesi Bank-Egylet könyvnyomdájában Eperjesen.

Ide intézendő minden előfizetés, hirdetés és a kiadás körüli panaszok.

Megjelen: minden szombaton.

Előfizetési ár: vidékre postán vagy helyben hához küldve:

Egy évre 4 frt.
Félévre 2 „
Negyedévre 1 „

Hirdetéseket elfogad: Haasenstein és Vogler Budapesten és Bécsben, G. L. Daube m. Frankfurtban.

HIRDETÉSI DÍJ:

háromhasábos petit sor egyszeri hirdetése 5 kr., többszörös hirdetés jutányosabb.

— Bélyegdíj: minden hirdetésért külön 30 kr. —
Nyitltér minden sor 10 kr.

Kéziratok és levelek vissza nem adatnak. — Bérmentetlen levelek csak ismerős kezektől fogadtatnak el.

Eperjes, október 17-én.

Gazdasági bajaink közepette, melyek napról napra aggasztóbb alakot öltenek s melyek kivált a kisbirtokos osztályra nehezdednek mármár elviselhetetlen súlylyal, — minden rendelkezésre álló eszközt meg kell ragadnunk, hogy kedvezőbb állapotokat teremtsünk.

A mult számban kimerítő jelentést hoztunk azon tanácskozmányról és eszmecsereiről, melyre a megyénkbeli nép nyomorának enyhítése érdekében tett alispáni előterjesztés szolgáltatott alkalmat. Azon számos felszólalás és nézetnyilvánítás, melyeket ez ügyben hallottunk, azon általános érdeklődés, melyet az ügy a törvényhatóság termében keltett, eklatáns biznyságot tőnek arról, hogy az elhárítandó veszély nagy és a mennyiben még be nem következett volna, tényleg küszöbön áll.

A felszólalók egyike ezen tanácskozmány alkalmával — miként említve volt — szóba hozta a kisbirtokosok országos földhitel-egyesületét is, mely épen most alakuló félben van s fölvetette a kérdést, vajjon nem volna-e célszerű a megyénk által igénybe veendő inség-kölcsön ügyét, annak ügyével kapcsolatba hozni.

Ezen kérdés a megye tanácstermében elejtettet ugyan, és pedig főleg épen azon oknál fogva, mert az említett hitelegyesület jelenleg még csupán az alakulás stadiumában van s az előleg-egyletek, melyek a központi intézet működését s illetőleg jótéteményeit és hasznait a vidéki kisbirtokosokkal közvetíteni lesznek hivatva, még tényleg csak ideában léteznek; azonban az eszme meg lévén perendítve, mi alkalmul használjuk azt fel arra, hogy azt más oldalról vegyük szemügyre.

A kisbirtokosok orsz. földhitelegyesülete ma, midőn e sorokat írjuk, tényleg meg van alakulva. Igaz ugyan — a mi a törvényhatósági közgyűlés alkalmával felhozott, hogy a kölcsönöknek ezen intézettől való kieszközlése minden előforduló esetben kissé hosszadalmas leendő s huzamosabb időt fog igénybe venni, mivel a formalitások, melyeket alapszabály szerint betölteni kellend, a kölcsönök megadása s folyóvátétele körüli eljárást lassítandják, de tekintetbe kell venni azt, hogy ezen intézet nem nyereszkes vállalat, hogy létesüléséhez erkölcsi testületek, jótékony alapok is hozzájárultak, s hogy ennél fogva a kölcsönök engedélyezésénél ez intézetnek nagyobb óvatossággal s a visszafizetést biztosító több alakisággal kell eljárnia, mint más intézetnek, mely épen azért mivel célja: nyerni, többet is kockáztathat.

Egyszóval a működést megkezdendő hitelegyesület hivatva leendő segínyt nyújtani s ha ez talán bizonyos lassúsággal fog is történni, másrészt tekintetbe kell venni azt, hogy a kölcsön hosszú amortisationalis időtartamra fog megadni; s hogy az illető kisbirtokosnak ezen idő alatt alkalma leendő, viszonyait rendbe hozni, miben ismét annak garantiaja foglaltatik, hogy az intézet által megadott kölcsön csakugyan segínyt fog képezni.

Másfelől az sem tévesztendő szem elől, hogy — a mennyiben az intézet csak kellő

biztosíték mellett fog adni kölcsönt — a segínyt nyert birtokosok azt a rendeltetésnek megfelelő célra, beruházásokra fogják használni.

Mindezzel azonban korántsem azt akarjuk mondani, mintha célszerűnek tartanók bevélni talán azt, hogy a hitelegyesület működését megkezdje s mi azután az inségkölcsön ügyével hozzuk kapcsolatba, mert tény az, hogy mindkettő más-más természetű kérdés.

Az inségkölcsön célja: a rossz termés folytán előállott nyomor enyhítése, tehát ideiglenes segélyeszköz, melyet ideiglenes állapotok tettek szükségessé; a földhitel-egyesület célja ellenben az általános gazdasági s pénzügyi bajok következtében a tönk szélére jutott kisbirtokosoknak — fájdalom immár nem többé kivételes, de rendesnek mondható, — eladósodott állapotait megjavítani s ez által állami fönnállásunk és lételünk föltételeit biztosítani.

Ezekből az tűnik ki, hogy — ha azon intézet jótéteményeit a megyénkben bekövetkezett nyomor enyhítése érdekében nem fordíthatjuk is hasznunkra, — az, az ecsetelt általános kedvezőtlen viszonyok közepette később nagy hasznunkra lehet.

Ismeretes s említettük, hogy a hitel-egyesület központi intézetének közvetítő közegei a vidéki előleg-egyletek lesznek, s kétségtelen, hogy ezen várva-várt s már évek óta oly nagy buzgalommal s annyi anyagi áldozattal előkészített intézet csak akkor fog így és így jótékonyan működni, ha az előleg-egyletek eszméje a vidéken erőlyesen felkaroltatik. Nem tudjuk más megyékben, mennyire vannak vele; nálunk azonban még egyáltalában nyoma sincs egy ilyen irányú mozgalomnak.

Pedig tekintetbe véve azt, hogy a hitelegyesület a központban máris megalakult s hogy ez intézet nem magán-emberek, hanem a társadalom érdekében létesült, következésképp országos ügy, s hogy ennél fogva első sorban nekünk magunknak volna kötelességünk, az ügyet társadalmi uton előmozdítani és sikeresíteni, nézetünk szerint már itt az ideje, hogy az arra hivatottak a kisbirtokosok orsz. hitelegyesületének vidékünkre is hiható működését előkészítsék s az előleg-egyletek kérdése iránt megállapodásra jussanak.

Figyelembe véve azt, hogy a hitelegyesület első sorban a mezőgazdákra lesz hivatva segíteni s így földmivelésünk emelése körül is jelentékeny szerepet vinni, talán a gazdasági egyletnek állana feladatában, e kérdést tárgyalás alá venni s az előleg-egyletek ügyében megyénk viszonyaira való tekintettel a szükségeseknek mutatkozandó lépéseket megtenni.

Eperjesi Széchenyi-kör.

Az igazgató-választmány f. hó 14-én tartotta rendes havi ülését, melyen a kör elnökének s Kolosy Miklós volt elnöknek, mint tiszteleti tagoknak díszokmányaik ünnepélyesen átnyújtattak. Ezen alkalommal egyttal a Doleschall Samu elköltözése folytán megüresedett zene-szakválasztmányi elnöki tisztség is Piller József szakv. tag helyettesítése utján ideiglenesen betöltött, s a színészeti szakválasztmány jegyzői tisztségére — a leköszönt Szmoligovics Szilárd helyébe — Töröss

József, a zene- és képzőműv. szakválasztmány jegyzőjévé pedig — Ribóssy Kálmán távolléte idejére — Kállóczy József helyettesített. A dal-egylet fennállásának biztosítása iránt is intézkedések tétettek.

Az első műkedvelői szinelőadás f. hó 25-én, szombaton tartatik meg; mint jeleztük, Szigligety „A mama” című kitűnő, eredeti 3 felvonásos vígjátéka kerül színre ez alkalommal, következő hölgyek és urak közreműködése mellett: Hruska Irma, Krajzell Aranka, Kuzmik Margit; Graf Lajos, Joób Imre, Kyss Géza, Szabó Géza, Desseffy László és Oszvald Tivadar. Ezen előadás tiszta jövedelme a Széchenyi-kör pénztárát illetend meg. Egyesületünk sokirányú működésének megindíthatása végett nagy költségterheket vállalt magára, melyek a fölötté mérsékelt tagdíjak útján befolyó jövedelmeivel nem állanak egészen arányban; ha fönnállását maradandóan biztosítani akarjuk, anyagi helyzetének javításáról is kell gondoskodnunk, csak így lesz képes a kör jövőben is mindazon jótékony célokat felkarolni, melyek előmozdításában már addig is buzgólkodott; s végre művelt közönségünk méltányolni fogja, ha azon egyesület fönn-tartását, mely közművelődési és társadalmi érdekeinket ez idő szerint városunkban majdnem egyedül képviseli, szintén a pártolandó jótékony célok közé soroljuk.

Végül még zenekedvelőinknek is egy örvendetes hírrel szolgálhatunk. Kugel J. bécsi impresario e napokban levélileg a Széchenyi-körhöz fordult, felhíván egyesületünket, hogy miután *Wilt Mária* világhírű dalmű-énekesnő novemberhő végén városunkban föllépni kíván, vállalná a hangverseny előkészítését. Ez egy újabb biznysága annak, hogy Eperjes műpártoló közönsége a nagy világ művészi köreiben is jó hírnévre tett szert.

A telekkönyvekről.

Irta: Sztankay László, az eperjesi kir. törvényszék telekkönyvezetője. (Folytatás.)

IV.

A telekkönyvi intézmény fejlődése hazánkban és annak jelenlegi helyzete.

Betáblázási könyveink ez előtt is valának, mert több hitelező kézi vagy ingatlan zálogot el nem fogadván és számos birtokos a nélkül is akarván pénzt felvenni, hogy ingatlan birtokát zálogba adta volna, az 1723. 107-ik t. cikkben már kimondatott, hogy:

„A megyékben és városokban nyilvános betáblázási lajstromok szerkesztessenek és vezettessenek, melyek szerint a jog-elsőbbség jövedőben megítélendő lesz.

A szab. kir. városok egy része már előbb birt oly betáblázási könyvekkel, melyek megközelítették mostani telekkönyveinket, amennyiben nemcsak a betáblázásokat, de az ingatlan birtok minőségét, sőt egy kézből a másikba való átmenetelét, átruháztatását is feltüntették.

Igy Pozsony városának 1439-től, Sopronnak 1486-tól, Bártfának 1723-tól, Kis-Szebennek 1753-tól volt már ily betáblázási telekkönyve.

Az 1840. 21. t. cikkben azonban a szab. kir. városok már szabályszerűbb telekkönyvek vitelére kötelezőleg utaltattak, amennyiben ki lett mondva, hogy: „A városok a betáblázási könyvet a földkönyvvel kössék össze; a hol ily földkönyvek nem léteznének, ott ezek 2 év alatt elkészítendők. A hitelező köteles adósának megterhelendő fekvősegeit egyenként és különösen megjelölni, mert a melyet meg nem nevez, arra betáblázási elsőség nem adatik.

A vármegyékben fekvő ingatlan birtokra vonatkozólag 1855-ig telekkönyvek nem vezettettek s ezekre nézve még az idézett 1840-ik 21. t. c. is csak az általános betáblázást tartotta fenn; megrendelven egyttal a betáblázási könyvek pontos vezetését s kimondván, hogy ezen betáblázási könyvet mindenki szabadon megtekintheti. A nyilvánosság (publicitas) kötelező kimondásával törvényszerű alakban itt találkoznunk először.

Érdekes e helyen kifejezni, hogy ennekelőtte hazánkban a reálhitel a zálogbirtokra alapított.

A zálogbirtok intézmény Antechresis szerint az adós ingatlanát bizonyos összegért a hitelező birtokába és használatába bocsátotta bizonyos ideig; ami felvállal — auctio — által a megyei gyűlésen történt; s ha a kölcsönvett összeg 50 forintot túl nem ment a birtokba való törvényes bevezetés — statutio — is kívántatott hozzá; de ezen kölcsönzési mód már Verbőczy által „a lélek üdvösségével meg nem férő szennyes és istentelen kölcsönzési módnak nevezetetik.” (I. 80.) Tehát már a 16-ik század elején is érezte hazánk első jogtudósa a jelzálog és ezzel együtt a telekkönyvek szükségességét!

A törvényhozás már az 1840. évben belátván a hitel és tőke forgalom szükségességét, elhatározta, hogy kik nemesi jogaira vonatkozó hitelt s különös betáblázást akarnak lehetővé tenni, azoknak szabadságukban állandó végre a megyei közgyűléstől egy küldöttséget kérni ki, mely javaikat, összeírja és felméri s melynek munkálata a megyei közgyűlésnek mutattatván be, az ily módon hitelesen összeírt és felmért birtokokról külön jegyzőkönyv fog vitetni. Ezt azonban kevesen tették s így az általános betáblázás maradt a megyei nemesi javakra nézve szokásban 1848-ig, midőn is a 15-ik t. cikk az ösiséget eltörölve s a javaknak egyenlőségét kimondván a telekkönyvek behozatalát is elvileg érintette.

Ezt megelőzőleg az 1847-ben kidolgozott telekkönyvi törvényjavaslatban az tervezetett, hogy „A megyékben állandó telekkönyvi hivatal állításának fel egy táblabíróból, egy mérnököl s egy írnokból, mely hivatal előtt 3 év alatt tartozik mindenki fekvő birtokát bejegyeztetni, különben telekkönyvi jogokkal nem élhet.

Bejegyzendő pedig a birtokos és a helység neve, a hold-szám, a művelési mód és a birtok cím. Minden egyeni birtoknak külön lap adassék és ha valamely ugyanazon határban lévő egyeni birtok több darabból állana, minden egyes darab kiterjedése azon egy lapon, de megkülönböztetve jegyeztessék fel. Az eddigi általános betáblázások ujjal jegyzendők be és különös jelzáloggá változtatandók át. (Lásd C/a régi terhek).

Ebből kitűnik, mily szakavatott buzgalommal igyekezett a magyar törvényhozás bajainkat orvosolni és bizonyosan előbb és gyökeresebben orvoslotta azokat, ha 1849-ben összes ősi törvényeinkből és nemzetiségünkől ki nem forgattunk.

1849-től 1855 december 15-ig vagyis a mostani telekkönyveket életbe léptető nyiltparancsig (patens) több rendbeli rendelet által igyekezett a hatalmas kezelő austriai kormány bajainkon segíteni; ezen rendeletek azonban tényleges sikerre nem vezetvén, de sőt az adócaszterit és urbarialis munkálatokkal szemben csak zavart idézvének elő, ezeket, mint átmeneti jelentőségű kísérleteket csak a következők sorrend s történeti hűség tekintetéből vélem felomlítottuk. Ilyenek voltak:

Az 1849. december 28-iki,	
1853. ápril 18-iki.	
1853. szeptemb. 16-iki.	
1855. július 23-iki és	
1855. február 26-iki rendeletek és	utasítások.

Ki ne emlékeznék vissza azon szomorú időszakra, midőn a tényleges bírláló vagy birtokos vétetett fel a tulajdonos gyanánt, a fekvőségek felvételénél pedig az adómunkálat vagy a hol időközben létrejött: a tagosítás szolgált alapul. A területeket csak lépéssel mérték; a kiküldött legtöbb esetben minden szakértelmet nélkülöző egyének, kik már idegen nyelvők és idegen szelleműk miatt is gyűlöttek voltak népünkkel, miért az őket csufosan „lépéssel mérők“-nek nevezte el.

És habár az akkoriban szervezett megyei törvényszékeknek kötelességükre tétetett;

a) A helyszínelésnél elkövetett hibákat kigazítani és a helyszínelő biztosok által el nem döntött és így függőben hagyott peres igények felett ítéletet mondani;

b) A régi betáblázott követeléseket a törvényes rangsorozattal az új telekjegyzőkönyvek C/a vagy is a régi terhek lapjára átkebelezni;

c) A telekjegyzőkönyveket mint telekkönyveket folytatni és kezelni és habár az 1854. december 15-én megjelent s az országbírói értekezlet 145-ik §-a által érvényben tartott császári rendelet edictalis uton nyult hozzá bajaink orvoslatához, rendelvén: „hogy a hirdetményben kitűzött határidők alatt úgy a helyszínelés alkalmával elkövetett hibáink, mint a régibb tulajdoni, zálogbirtoklasi és zálogváltási, haszonbéri és haszonélvezeti igények, nemkülönben a régibb betáblázott követelések elsőbbségük megóvása végett az illető igénylő felek által jelentessenek be, hogy mindezen igények és követelések a telekkönyvben láthatók legyenek; mert ezen időponttól fogva az mi a telekkönyvből ki nem vehető, harmadik jóhiszemű személyek irányában, kik bizván a telekkönyvi állapotokban jogot szereztek, érvényesíthető többé nem leendő: „bajaink mégsem orvosoltattak;“ mert 1860. október végeig csupán 74 telekkönyvi hatóságra nézve bocsátott ki ezen edictum, — és mert 1861-ben bekövetkezett alkotmányos átalakulás s a törvényes municipiumok visszahelyezése folytán több törvényhatóság egészen új telekkönyvi intézményt mint alkotmányellenest elvetni rendelte, tényleg el is vetette; más törvényhatóságok pedig igyekeztek

az általános yustriai polgári törvénykönyv járszlagán vezetett telekkönyvi formák helyébe helyhatósági statumok által a magyar törvényekkel összhangzó telekkönyvi intézményt hozni be, mi még nagyobb zavarokra szolgáltatott alkalmat.

(Folyt. köv.)

Beküldetett.

Még egy igaz szó a t.-bisztrai vad-disznó-vadászathoz.

Tisztelt szerkesztő ur! Nem tudom ki szíveségéből, de — bár sem a bisztrai vadkan-vadászat, sem annak utókövetkezményeiben részt nem vettem — az „Eperjesi lapok“ minden számát, melyben e híres vadászatról valami közlés van — nekem megküldik, meg is jegyezvén veres írónnal az kérdéses cikket.

Ez ok nélkül nem történik, s ezt én kihivának vagyok kénytelen tekinteni — vagy hallgatag beleegyezni az igazságtalanság diadalába, mit nem tehetek: azért nehogy egyoldalulag legyen az olvasó-közönség félrevezetve — habár kimondta is a tisztelt szerkesztőség ez ügyben az utolsó szót, reményem az igazság érdekében lesz annyi discretion, hogy mennyire lehet kurta nyilatkozatomat becses lapjába felvenni szíveskedjék.

A Liszka Otto pártfogói csak a neki írt liquidatorról beszélnek, mert más alapjuk ez elhibázottnál nincs, én a dolog lényegét világosítom fel.

1873-ik év febr. 26-án az akkori és jelenlegi varannói k. i. szbíró Füzessey György azon birtokoknak, melyek a törvényes területtel nem bírnak, haszonbérbe-adását tüzte ki. T.-Izsépen akarván az árverést megtartani; a t.-bisztrai közbirtokosság febr. 25-én összegyűlt, s tekintve hogy idegen elem ne tarakodjék a határba, és hogy a törvényes mennyiséggel nem bírók a vadászatot meg ne fosztassanak, kik között első helyen áll Liszka Ottó, ki mondta és jegyzőkönyvbe vette az összes közbirtokossági területekre a közös vadászati terület címet — s az által a szándékolt árverés beszünttetett.

Ennek nyomán a nyilvánosság terén azt a kérdést teszem Liszka Ottónak: 1873. fer. 25-től, ki usurpálta a t.-bisztrai közös vadász-területet, nem e Liszka Ottó! Második kérdésem: volt-e a t.-bisztrai közbirtokosság közt oly kapzsi, hogy az ő területén lőtt vadat Liszka Ottótól elvette vagy követelte volna, pedig sok rókabört és nyulat adott el Eperjesen, mit a közös vadász-területen lőtt. — Feleljen maga.

Ennek folytán 3-ik kérdésem Liskához, mi jogon vitte el oly alattomos módon a Balázs Samu által rendezett vadászatot lőtt vadakat, mert itt nem az a kérdés Liszka vagy Nosticius lőtt-e le a kánt? hanem az, hogy közös vadász-területen lővetett — vagy Liszka nem tartja Balázst oly közbirtokosnak, mint magát? — A nem szép tett megtörtént, most védője szeretné tisztázva látni, de nincs annyi szappana, hogy a t.-bisztrai közbirtokosság ellen elkövetett méltánytalan és hálátlan tettét róla lemoshassa.

Mert ha áll is Benczúr Emil azon nyilatkozata, hogy a közös vadász-területről nem tudott semmit, de tudott Liszka, mert csak ennek alapján vadászott öt éven át az összes t.-bisztrai területeken.

Nyilatkozatomból azt hiszem Liszka eljárása minden elfogulatlan ember által megítélhető, s ezzel magamra nézve szintén befejezettnek tekintem ez ügyet, melyhez most sem szóltam volna, ha Liszka védője által nem kényszerítettem.

Kiss Ferencz.

Különfélék.

Dessewffy Aristid honvédtábornok emlékoszoruja. A lapokból ismeretes olvasóink előtt azon hazafias ünnepély, melylyel Győr város lelkes közönsége az ottani honvédegylet kezdeményezése folytán, f. hó 6-án az aradi vértanúk halálának 30-ik évfordulóját ülte meg. Az ezen alkalommal megtartott gyász-istentisztelet alkalmával megyénk nagy fia, megdicsőült Dessewffy Aristid honvédtábornok emlékét is egy, a ravatalra függesztett babérkoszoru képviselte; ezen koszoru Lyonban készült, diszes aranyrojtos fehér szallagja e felírást viseli: „Dessewffy Aristid emlékének — Győr város hőgyei.“ A győri honvéd-egylet az ünnepély után ezen koszort is, úgy mint a többieket az elvérzett hazafi rokonainak küldte meg. Dessewffy Lajos m. pénztárnok ur bold. Dessewffy Aristid honvédtábornok rokona e napokban vette a győri hőgyek e kegyeletes adományát, melyhez a honvédegylet hazafias érületét kifejező átirata, s az ezen alkalommal elmondott gyászbeszéd volt csatolva. Dessewffy ur azonban önmagát e becses és kegyeletteljes emlék ideiglenes letéteményesül tekinti csupán s szándéka a koszort Dessewffy Aristid azon nagy olajfestményü arcképére tüzetni, mely a megdicsőült tábornok célbavett emlékszozára gyűjtött alapot jelenleg élvező helybeli evang. collegium dísztermében van elhelyezve. Ily módon a Dessewffy Aristid dicső nevéhez kötött hazafias visszaemlékezésünk egy újabb emléken nyerend kifejezést, mely hervadhatlan babér jelében fogja hirdetni a szabadságért elvérzett hős hervadhatlan érdemeit.

Közlekedési akadály. A tegnap virradóra váratlanul beköszöntött vendég — a korai hó — annyira megnehezítette a vasuti közlekedést is Ladna és Margitfalva közt, hogy Eperjesről segélygépet kelle odaküldeni.

A roszt termés következtében kilátásban levő nyomor enyhítése érdekében hozott megyebizottsági határozat keresztülvitelével megbízott választmány ülést tartott, mely alkalommal az iránt is történt megállapodás, hogy a szolgabírák fel fognak hivatni, miszerint azon járásaikbeli lakosokat, kik segélyre szorulnak, összeírván, azokról kimutatásokat szerkesszenek s azokat f. é. novemb. 5-éig terjesszék be.

A kir. főmérnök közbenjöttével megállapítottak ez alkalommal egyúttal azon utvonalak, melyeknek kiépítése s illetőleg helyreállítása által a munkabíró népek keresményre fog alkalom és mód nyújtani.

Táncoljatok! mondja Lange kisasszony az „Angot“-ban. A serdülő ifjúságnak most nyílik alkalma e felhívásnak megfelelni s a táncművészet titkaival megismerkedni. Ugyanis Blájer József táncitanító hatheti táncfolyamot nyit, mely a főtcai Krieger-féle házban f. hó 22-én veendi kezdetét. Beiratkozni lehet ugyanott naponta. Beiratási s illetőleg tanítási díj 6 frt.

Neerolog. F. hó 13-án meghalt Semsey Antal, élete 73-ik évében rövid szenvedés után.

Ábrahámfalván f. é. októberhó 17-én azaz tegnap Winkler Bertalan, Sárosmegye makoviczai járásának szolgabírája hunyt el élete 61. évében, hosszú betegség után.

Béke hamvaikra.

Az első felolvasás, mely a Széchenyi-kör irodalmi szakválasztmánya által f. hó 20-ikára volt kitűzve, közbejött akadályok miatt nem ezen napon, de még mindenesetre októberhó folyamában fog megtartatni.

A Széchenyi-kör állandó rovatában foglalt közlemény pótlásul közöljük még e helyen a következő könyvtárnoki jelentést.

Tek. Kolosy Miklós ur, hosszas távollét után alig érkezett vissza, rég nélkülözött otthonjába, sietett érdeklődésének a Széchenyi-kör iránt újabb jelét adni, az által, hogy több becses hangjegy-füzeten kívül 10 művet küldött be a könyvtár számára.

E nagylelkű adományért a kör nevében meleg köszönetét fejezi ki a könyvtárnok.

A Széchenyi-kör könyvtárának jegyzéke remélhetőleg pár nap múlva kikerül a nyomdából és szét fog küldetni a kör rendes tagjainak s egyidejűleg jelezve lesznek a könyvtári kikölcsönzés órái is a kör hirdetési tábláján. — A könyvtárnok.

Irodalom. Megjelent a „Lányok Lapja“ című Dolinay Gyula szerkesztése alatt csinos kiállítással havonként kétszer megjelenő lap ez évnegyedi első száma, valamint a Dolinay szerkesztése mellett szintén kétszer megjelenő „Hasznos mulató“ VII. évtolyamának első füzeté. Mindkettőt érdekes tartalom, diszes kiállítás jellemzi. A lapok Rautmann Frigyes kiadásában jelennek meg s több diszes rajzzal vannak ékítve s a serdülő olvasó közönségnek igen ajánlhatók.

Kinevezés. Szmoligovics Dénes joggyakornok a pancsovai kir. törvényszéknél aljegyzővé lón kinevezve.

Kedélyes szerkesztő. Egy amerikai lapban a következő érdekes szerkesztői üzenet jelent meg: „B. S. Azt hisszük nem lesz tanácsos személyesen eljönni hozzánk csak azért, hogy megtudja: munkáját miért nem közöljük. — Házunkban t. i. 24 lépcső van, s alul nincsen semmi párna.“

Amerikai. A „Public Opinion“ a yankeek gyakorlati szelleméről a következő adatot jegyzi föl. — Egy amerikai, mielőtt falura ment, városi lakása előcsarnokában a következő iratot ragasztotta a falra: „A zsvány és gazember uraknak!“ Minden ezüstneműm és értékem az „örző társulat“ pincéjében lakat alatt van. A bördöndökben, szekrényekben sat. nincs egyéb ócska tárgyaknál, melyeknek önök nem nagy hasznát vehetnék. Az ezekhez való kulcsok a szalon asztalán vannak, azon esetre, ha önök szavamban kételkednének. Ugyanott fognak önök egy ötven dollár szülő utalványt találni, idejük és fáradságuk eltékozlása kártalanításául. Legyenek szivesek csizmáikat a pokrócon megtörölni és ne fagyuzzák össze padlóm szőnyegét.

A kiskoru nem házasodhatik, csak házassítják. Így mondta ki a kecskeméti törvényszék. X. Imre, egy ottani földbirtokos egy félév előtt nősült, de csakhamar visszatért a jogászok szókáshoz s fel-felrándult a fővárosba, hogy az elhanyagolt kardalnoknőknak és varró leányoknak újból csak úgy hordozza a cukorkákat és más nyalánkságokat. — Szép fiatal neje egy alkalommal tetten érte és azonnal beadta keresetét férje ellen. A férj azonban sokkal kedvesebbnek, bájosabbnak és szeretetreméltóbbnak találta ifjú nejét, semhogy válni akarna. Ellenirátában mindjárt előadta kifogását és hiteles alakban kiállított keresztlevéllel is igazolta, hogy ő kiskoru, s mint ilyen saját személyében nem perelhető. Az első bíróság is így vélekedett s a nő hiába felebbez, mind hasztalan. Ha férjétől csakugyan válni akar, meg kell perelnie a férjének atyját.

Szerkesztői üzenetek.

B. G. Budapest. Megkaptuk. Közljük.

A zálogbirtok intézmény Antechresis szerint az adós ingatlanát bizonyos összegért a hitelező birtokába és használatába bocsátotta bizonyos ideig; ami felvállal — auctio — által a megyei gyűlésen történt; s ha a kölcsönvett összeg 50 forintot túl nem ment a birtokba való törvényes bevezetés — statutio — is kívántatott hozzá; de ezen kölcsönzési mód már Verbőczy által „a lélek üdvösségével meg nem férő szennyes és istentelen kölcsönzési módnak nevezetik.” (I. 80.) Tehát már a 16-ik század elején is érezte hazánk első jogtudósa a jelzálog és ezzel együtt a telekkönyvek szükségességét!

A törvényhozás már az 1840. évben belátván a hitel és tőke forgalom szükségességét, elhatározta, hogy kik nemesi jogaira vonatkozó hitelt s különös betáblázást akarnak lehetővé tenni, azoknak szabadságukban állandó végre a megyei közgyűléstől egy küldöttséget kérni ki, mely javaikat, összeírja és felméri s melynek munkálata a megyei közgyűlésnek mutattatván be, az ily módon hitelesen összeírt és felmért birtokokról külön jegyzőkönyv fog vitetni. Ezt azonban kevesen tették s így az általános betáblázás maradt a megyei nemesi javakra nézve szokásban 1848-ig, midőn is a 15-ik t. cikk az ösiséget eltörölve s a javaknak egyenlőségét kimondván a telekkönyvek behozatalát is elvileg érintette.

Ezt megelőzőleg az 1847-ben kidolgozott telekkönyvi törvényjavaslatban az tervezett, hogy „A megyékben állandó telekkönyvi hivatal állításának fel egy táblabíróból, egy mérnököl s egy írónkból, mely hivatal előtt 3 év alatt tartozik mindenki fekvő birtokát bejegyeztetni, különben telekkönyvi jogokkal nem élhet.

Bejegyzendő pedig a birtokos és a helység neve, a hold-szám, a művelési mód és a birtok cím. Minden egyeni birtoknak külön lap adassék és ha valamely ugyanazon határban lévő egyeni birtok több darabból állana, minden egyes darab kiterjedése azon egy lapon, de megkülönböztetve jegyeztessék fel. Az eddigi általános betáblázások ujalag jegyzendők be és különös jelzáloggá változtatandók át. (Lásd C/a régi terhek).

Ebből kitűnik, mily szakavatott buzgalommal igyekezett a magyar törvényhozás bajainkat orvosolni és bizonyosan előbb és gyökeresebben orvoslotta azokat, ha 1849-ben összes ősi törvényeinkből és nemzetiségünkben ki nem forgattunk.

1849-től 1855 december 15-ig vagyis a mostani telekkönyveket életbe léptető nyiltparancsig (patens) több rendbeli rendelet által igyekezett a hatalmas kezelő austriai kormány bajainkon segíteni; ezen rendeletek azonban tényleges sikerre nem vezetvén, de sőt az adócaszterti és urbarialis munkálatokkal szemben csak zavart idézvének elő, ezeket, mint átmeneti jelentőségű kísérleteket csak a következők sorrend s történeti hűség tekintetéből vélem felomlítottuk. Ilyenek voltak:

Az 1849. december 28-iki,	
1853. április 18-iki.	
1853. szeptemb. 16-iki.	
1855. július 23-iki és	
1855. február 26-iki rendeletek és	utasítások.

Ki ne emlékeznék vissza azon szomorú időszakra, midőn a tényleges bírláló vagy birtokos vétetett fel a tulajdonos gyanánt, a fekvőségek felvételénél pedig az adómunkálat vagy a hol időközben létrejött: a tagosítás szolgált alapul. A területeket csak lépéssel mérték; a kiküldött legtöbb esetben minden szakértelmet nélkülöző egyének, kik már idegen nyelvök és idegen szellemök miatt is gyűlölték voltak népünkkel, miért az őket csufosan „lépéssel mérők”-nek nevezte el.

És habár az akkoriban szervezett megyei törvényszékeknek kötelességüké tétetett;

a) A helyszínelésnél elkövetett hibákat kigazítani és a helyszínelő biztosok által el nem döntött és így függőben hagyott peres igények felett ítéletet mondani;

b) A régi betáblázott követeléseket a törvényes rangsorozattal az új telekjegyzőkönyvek C/a vagy is a régi terhek lapjára átkebelezni;

c) A telekjegyzőkönyveket mint telekkönyveket folytatni és kezelni és habár az 1854. december 15-én megjelent s az országbírói értekezlet 145-ik §-a által érvényben tartott császári rendelet edictalis uton nyult hozzá bajaink orvoslatához, rendelvén: „hogy a hirdetményben kitűzött határidők alatt úgy a helyszínelés alkalmával elkövetett hibáink, mint a régebbi tulajdoni, zálogbirtoklasi és zálogváltási, haszonbéri és haszonélvezeti igények, nemkülönben a régebbi betáblázott követelések elsőbbségük megóvása végett az illető igénylő felek által jelentessenek be, hogy mindezen igények és követelések a telekkönyvben láthatók legyenek; mert ezen időponttól fogva az mi a telekkönyvből ki nem vehető, harmadik jóhiszemű személyek irányában, kik bizván a telekkönyvi állapotokban jogot szereztek, érvényesíthető többé nem leend: „bajaink mégsem orvosoltak;” mert 1860. október végeig csupán 74 telekkönyvi hatóságra nézve bocsátott ki ezen edictum, — és mert 1861-ben bekövetkezett alkotmányos átalakulás s a törvényes municipiumok visszahelyezése folytán több törvényhatóság egészen új telekkönyvi intézményt mint alkotmányellenest elvetni rendelte, tényleg el is vetette; más törvényhatóságok pedig igyekeztek

az általános yustriai polgári törvénykönyv járszlagán vezetett telekkönyvi formák helyébe helyhatóságai statútumok által a magyar törvényekkel összhangzó telekkönyvi intézményt hozni be, mi még nagyobb zavarokra szolgáltatott alkalmat.

(Folyt. köv.)

Beküldetett.

Még egy igaz szó a t.-bisztrai vad-disznó-vadászathoz.

Tisztelt szerkesztő ur! Nem tudom ki szívessegből, de — bár sem a bisztrai vadkan-vadászat, sem annak utókövetkezményeiben részt nem vettem — az „Eperjesi lapok” minden számát, melyben e híres vadásatról valami közlés van — nekem megküldik, meg is jegyezvén veres írónnal az érdekes cikket.

Ez ok nélkül nem történik, s ezt én kihivának vagyok kénytelen tekinteni — vagy hallgatag beleegyezni az igazságtalanság diadalába, mit nem tehetek: azért nehogy egyoldalulag legyen az olvasó-közönség félrevezetve — habár kimondta is a tisztelt szerkesztőség ez ügyben az utolsó szót, reményem az igazság érdekében lesz annyi discretionál, hogy mennyire lehet kurta nyilatkozatomat becses lapjába felvenni szíveskedjék.

A Liszka Otto pártfogói csak a neki írt liquidatioról beszélnek, mert más alapjuk ez elhibázottnál nincs, én a dolog lényegét világosítom fel.

1873-ik év febr. 26-án az akkori és jelenlegi varanói k. i. szbíró Füzesgyörgy György azon birtokoknak, melyek a törvényes területtel nem bírnak, haszonbérbe-adását tüzte ki. T.-Izsépen akarván az árverést megtartani; a t.-bisztrai közbirtokosság febr. 25-én összegyűlt, s tekintve hogy idegen elem ne lurakodjék a határba, és hogy a törvényes mennyiséggel nem bírók a vadászatot meg ne fosztassanak, kik között első helyen áll Liszka Ottó, ki mondta és jegyzőkönyvbe vette az összes közbirtokossági területekre a közös vadászati terület címet — s az által a szándékolt árverés beszünttetett.

Ennek nyomán a nyilvánosság terén azt a kérdést teszem Liszka Ottónak: 1873. fer. 25-től, ki usurpálta a t.-bisztrai közös vadász-területet, nem e Liszka Ottó! Második kérdésem: volt-e a t.-bisztrai közbirtokosság közt oly kapzsi, hogy az ő területén lőtt vadat Liszka Ottótól elvette vagy követelte volna, pedig sok rókabört és nyulat adott el Eperjesen, mit a közös vadász-területen lőtt. — Feleljen maga.

Ennek folytán 3-ik kérdésem Liskához, mi joga vitte el oly alattomos módon a Balázs Samu által rendezett vadászatot lőtt vadakat, mert itt nem az a kérdés Liszka vagy Nosticius lőtt-e le a kánt? hanem az, hogy közös vadász-területen lővetett — vagy Liszka nem tartja Balázst oly közbirtokosnak, mint magát? — A nem szép tett megtörtént, most védője szeretné tisztázva látni, de nincs annyi szappana, hogy a t.-bisztrai közbirtokosság ellen elkövetett méltánytalan és hálátlan tettét róla lemoshassa.

Mert ha áll is Benczúr Emil azon nyilatkozata, hogy a közös vadász-területről nem tudott semmit, de tudott Liszka, mert csak ennek alapján vadászott öt éven át az összes t.-bisztrai területeken.

Nyilatkozatomból azt hiszem Liszka eljárása minden elfogulatlan ember által megítélhető, s ezzel magamra nézve szintén befejezettnek tekintem ez ügyet, melyhez most sem szóltam volna, ha Liszka védője által nem kényszerítettem.

Kiss Ferencz.

Különfélék.

Dessewffy Aristid honvédtábornok emlékoszoruja. A lapokból ismeretes olvasóink előtt azon hazafias ünnepély, melylyel Győr város lelkes közönsége az ottani honvédegylet kezdeményezése folytán, f. hó 6-án az aradi vértanúk halálának 30-ik évfordulóját ülte meg. Az ezen alkalommal megtartott gyász-istentisztelet alkalmával megyénk nagy fia, megdicsőült Dessewffy Aristid honvédtábornok emlékét is egy, a ravatalra függesztett babérkoszoru képviselte; ezen koszoru Lyonban készült, diszes aranyrojtos fehér szallagja a felírást viseli: „Dessewffy Aristid emlékének — Győr város hőgyei.” A győri honvédegylet az ünnepély után ezen koszort is, úgy mint a többieket az elvérzett hazafi rokonainak küldte meg. Dessewffy Lajos m. pénztárnok ur bold. Dessewffy Aristid honvédtábornok rokona e napokban vette a győri hőgyek e kegyeletes adományát, melyhez a honvédegylet hazafias érületét kifejező átirata, s az ezen alkalommal elmondott gyászbeszéd volt csatolva. Dessewffy ur azonban önmagát e becses és kegyeletteljes emlék ideiglenes letéteményesül tekinti csupán s szándéka a koszort Dessewffy Aristid azon nagy olajfestményü arcképére tüzetni, mely a megdicsőült tábornok célbavett emlékszozára gyűjtött alapot jelenleg élvező helybeli evang. collegium dísztermében van elhelyezve. Ily módon a Dessewffy Aristid dicső nevéhez kötött hazafias visszaemlékezésünk egy újabb emléken nyerend kifejezést, mely hervadhatlan babér jelében fogja hirdetni a szabadságért elvérzett hős hervadhatlan érdemeit.

Közlekedési akadály. A tegnap virradóra váratlanul beköszöntött vendég — a korai hó — annyira megnehezítette a vasuti közlekedést is Ladna és Margitfalva közt, hogy Eperjesről segélygépet kelle odaküldeni.

A rossz termés következtében kilátásban levő nyomor enyhítése érdekében hozott megyebizottsági határozat keresztülvitelével megbízott választmány ülést tartott, mely alkalommal az iránt is történt megállapodás, hogy a szolgabírák fel fognak hivatni, miszerint azon járásaikbeli lakosokat, kik segélyre szorulnak, összeírván, azokról kimutatásokat szerkesszenek s azokat f. é. novemb. 5-éig terjesszék be.

A kir. főmérnök közbenjöttével megállapítottak ez alkalommal egyúttal azon utvonalak, melyeknek kiépítése s illetőleg helyreállítása által a munkabíró népek keresményre fog alkalom és mód nyújtatni.

Táncoljatok! mondja Lange kisaszony az „Angot”-ban. A serdülő ifjuságnak most nyílik alkalma e felhívásnak megfelelni s a táncművészet titkaival megismerkedni. Ugyanis Blájer József táncitanító hatheti táncfolyamot nyit, mely a főutcai Krieger-féle házban f. hó 22-én veendi kezdetét. Beiratkozni lehet ugyanott naponta. Beiratási s illetőleg tanítási díj 6 frt.

Necrolog. F. hó 13-án meghalt Semsey Antal, élete 73-ik évében rövid szenvedés után.

Ábrahámfalván f. é. októberhő 17-én azaz tegnap Winkler Bertalan, Sárosmegye makoviczai járásának szolgabírája hunyt el élete 61. évében, hosszú betegség után.

Béke hamvaikra.

Az első felolvasás, mely a Széchenyi-kör irodalmi szakválasztmánya által f. hó 20-ikára volt kitűzve, közbejött akadályok miatt nem ezen napon, de még mindenestre októberhő folyamában fog megtartatni.

A Széchenyi-kör állandó rovatában foglalt közlemény pótlásául közöljük még e helyen a következő könyvtárnoki jelentést.

Tek. Kolosy Miklós ur, hosszas távollét után alig érkezett vissza, rég nélkülözött otthonjába, sietett érdeklődésének a Széchenyi-kör iránt újabb jelét adni, az által, hogy több becses hangjegy-füzeten kívül 10 művet küldött be a könyvtár számára.

E nagylelkű adományért a kör nevében meleg köszönetét fejezi ki a könyvtárnok.

A Széchenyi-kör könyvtárának jegyzéke remélhetőleg pár nap múlva kikerül a nyomdából és szét fog küldetni a kör rendes tagjainak s egyidejűleg jelezve lesznek a könyvtári kikölcsönzés órai is a kör hirdetési tábláján. — A könyvtárnok.

Irodalom. Megjelent a „Lányok Lapja” című Dolinay Gyula szerkesztése alatt csinos kiállítással havonként kétszer megjelenő lap ez évnegyedi első száma, valamint a Dolinay szerkesztése mellett szintén kétszer megjelenő „Hasznos mulató” VII. évtolyamának első füzeté. Mindkettőt érdekes tartalom, diszes kiállítás jellemzi. A lapok Rautmann Frigyes kiadásában jelennek meg s több diszes rajzzal vannak ékítve s a serdülő olvasó közönségnek igen ajánlhatók.

Kinevezés. Szmoligovics Dénes joggyakornok a pancsovai kir. törvényszéknél aljegyzővé lön kinevezve.

Kedélyes szerkesztő. Egy amerikai lapban a következő érdekes szerkesztői üzenet jelent meg: „B. S. Azt hisszük nem lesz tanácsos személyesen eljönni hozzánk csak azért, hogy megtudja: munkáját miért nem közöljük. — Házunkban t. i. 24 lépcső van, s alul nincsen semmi párna.”

Amerikai. A „Public Opinion” a yankeek gyakorlati szelleméről a következő adatot jegyzi föl. — Egy amerikai, mielőtt falura ment, városi lakása előcsarnokában a következő iratot ragasztotta a falra: „A zsvány és gazember uraknak!” Minden ezüstneműm és értékem az „örző társulat” pincéjében lakat alatt van. A bördöndőkben, szekrényekben sat. nincs egyéb ócska tárgyaknál, melyeknek önök nem nagy hasznát vehetnék. Az ezekhez való kulcsok a szalon asztalán vannak, azon esetre, ha önök szavamban kételkednének. Ugyanott fognak önök egy ötven dollár szoló utalványt találni, idejük és fáradságuk eltékozlása kártalanításául. Legyenek szivesek csizmáikat a pokrókon megtörölni és ne faggyuzzák össze padlóm szőnyegét.

A kiskoru nem házassodhatik, csak házassítják. Így mondta ki a kecskeméti törvényszék. X. Imre, egy ottani földbirtokos egy félév előtt nősült, de csakhamar visszatért a jogászok szókáishoz s fel-felrándult a fővárosba, hogy az elhanyagolt kardalnoknőknak és varró leányoknak újból csak úgy hordozza a cukorkákat és más nyálánkságokat. — Szép fiatal neje egy alkalommal tetten érte és azonnal beadta keresetét férje ellen. A férj azonban sokkal kedvesebbnek, bájosabbnak és szeretetreméltóbbnak találta ifjú nejét, semhogy válni akarna. Ellenirátában mindjárt előadta kifogását és hiteles alakban kiállított keresztlevéllel is igazolta, hogy ő kiskoru, s mint ilyen saját személyében nem perelhető. Az első bíróság is így vélekedett s a nő hiába felebbez, mind hasztalan. Ha férjétől csakugyan válni akar, meg kell perelnie a férjének atyját.

Szerkesztői üzenetek.

R. G. Budapest. Megkaptuk. Közlük.

Eperies, den 17. Oktober.

Die Jahre 1846, und 1857, traurigen Ange-
denkens scheinen wiedergekehrt zu sein. Die überaus
schlechte Ernte bedroht das ohnehin nichts weniger als
günstig situierte Landvolk unseres Komitates mit einer
Noth, wie sie — nach dem Ausspruche älterer Leute
— nicht einmal in den bezeichneten Jahren dagewe-
sen ist.

Und wenn man von dem großen Elend spricht,
von welchem das Volk bereits ereilt wurde und wel-
ches es andererseits gewärtig sein muß, so ist
dies keineswegs Uebertreibung, keine Phrasen, sondern
leider die nackte traurige, ungeschmückte Wahrheit.

Das Hauptnahrungsmittel des Volkes unserer
Gegend, die Kartoffeln, ist vollkommen mangelhaft
und das geringe Ergebnis der verhältnismäßig un-
bedeutende Vorrath, welchen die Fehlung lieferte, ist
bereits aufgezehrt.

Das Volk beginnt zu hungern; aus eigenen
Mitteln ist es nicht mehr im Stande sich zu ernähren
und Arbeit findet es beim besten Willen nicht. Ma-
schenweise verlassen daher namentlich die Männer den
nunmehr unwirthlichen Boden, um anderswo ihr Heil
zu suchen. Viele kehren aber enttäuscht und jeglicher
Hilfsmittel entblößt zurück.

Die Jurisdiktion hat daher in Erwägung dieser
bedauernswerthen Umstände beschlossen zur Linderung
der Noth das Mittel der Anleihen mit sehr geringem
Zinsfuß in Anspruch zu nehmen und dasselbe von
der Regierung zu erwirken. Außerdem sind öffentliche
Arbeiten, namentlich der Ausbau und die Herstellung
von Straßen in Aussicht genommen, wobei sich dem
arbeitsfähigen Volke die Gelegenheit darbieten wird,
aus eigener Kraft Subsidienmittel zu gewinnen.

Behufs Durchführung dieses Beschlusses wurde
eine Kommission eingesetzt, welche nach eingehender Be-
rathung, und Erwägung der Umstände, bezüglich der
Schritte, welche zur Effectuierung des fraglichen Be-
schlusses zu thun seien, übereinkam.

Es unterliegt keinem Zweifel, daß diese Hilfs-
mittel zur Linderung der Noth unendlich viel beitragen
werden. Denn einerseits wird den Besitzern die Mög-
lichkeit geboten, durch Kontrahirung wenn auch kleinerer,
so doch sehr billiger Anleihen sich vor dem Untergange zu
bewahren, während diejenigen, die keinen Besitz haben,
wohl aber im Stande sind zu arbeiten, in die Lage kom-
men werden, bei den in Angriff zu nehmenden öffentlichen
Arbeiten Beschäftigung zu finden und dadurch die ein-
getretene Krise zu überbrücken, ohne zu jenem letzten
Mittel: zur Auswanderung, die Zuflucht zu nehmen,
deren angestrebter Erfolg ein mehr als problema-
tischer ist.

Wenn nun aber der Sachverhalt auch wirklich ein
solcher ist, und es — wie gesagt — außer Zweifel
steht, daß die in Anwendung zu bringenden, bezeich-
neten Hilfsmittel die Noth jedenfalls lindern und unser
Landvolk vor dem Schrecklichsten, dem Hungertode, be-
wahren werden, so ist es andererseits doch unzweifel-
haft, daß dies nur als zeitweilige Palliativ-Maßnah-
men angesehen werden können, deren wohlthätiger Ein-
fluß sich bloß auf die Dauer der gegenwärtigen Krise
bethätigen wird.

Ist dieselbe einmal glücklich überstanden, so tritt
dann die Frage der Rückzahlung der Anleihen in den
Vordergrund, welche voraussichtlich jedenfalls mit man-
nigfachen Schwierigkeiten verbunden sein wird.

Abgesehen jedoch davon, können wir uns der Noth-
wendigkeit nicht verschließen, etwas zu thun, wodurch
derartigen Eventualitäten, welche endlich — wovon
uns die Vorkehrung behüten möge — sehr bald und
sehr oft wiederkehren können, ein für allemal vorbeu-
gen würden, weil der Staat schließlich sich auch nicht
so glänzender Verhältnisse zu erfreuen hat, um An-
sprüche, wie sie jetzt von uns an ihn gestellt werden,
öfters genügen zu können.

Wir müssen etwas thun, um unser Landvolk
gegen fernere Eventualitäten der Noth frühzeitig in
Schutz zu nehmen.

Nichts erscheint in dieser Beziehung so zweck-
mäßig, als die Aufspeicherung eines Theiles der ent-
behrlichen Fruchtvorräthe für den Fall der ungünstigen
Ernten.

Wir haben dieses Thema in unserem Blatte
bereits vor zwei Jahren eingehend besprochen und die
Ausführung dieser Idee unserem landwirtschaftlichen
Vereine angelegentlichst, jedoch ohne Erfolg empfoh-
len. Würde man damals energisch Hand ans Werk
gelegt haben, so erschiene die Noth, welchem unser
Volk gegenwärtig ausgesetzt ist, höchst wahrscheinlich
in weniger düsterem Lichte.

Weil aber Mangeln auch fernerhin stattfinden
können, und wir die Zufälle, denen wir ausgesetzt
sind, um uns vor der bösen Wirkung derselben zu
schützen bei Zeiten ins Auge fassen müssen, so können
wir nicht umhin die Errichtung von Sparfrucht-
Magazinen, wiederholt anzupfehlen denn: si vis
pacem, para bellum!

Der Gesekentwurf über die unga- rische Staatsbürgerschaft.

Gesekentwurf über die Erwerbung und den Verlust der
ungarischen Staatsbürgerschaft.

(Schluß.)

§. 11. In Angelegenheit der im Sinne der §§. 8, 9
und 10 zu bewerkstelligenden Aufnahme in den Staatsverband
entscheidet hinsichtlich Jener, die auf dem Gebiete Ungarns
und Fiumes wohnen: der Minister des Innern hinsichtlich
Jener, die auf kroatisch-slavonischen Landesgebieten wohnen:
der Banus von Kroatien-Slavonien-Dalmatien, beziehungs-

weise die Militärgränz-Landesbehörde, und in dem Falle, wenn
er dem Verlangen Folge leistet: stellt er für den Betroffenen
ein Infolats-Dokument aus; jedoch ist jeder einzelne Fall
behufs gehöriger Evidenzhaltung dem Minister-Präsidenten zur
Kenntniß zu bringen.

§. 12. Im Infolats-Dokument soll erklärt werden, daß
der Betreffende unter die ungarischen Staatsbürger aufge-
nommen wird, und im Falle des §. 7 sollen auch die Namen
der Frau und jener Kinder des in den Staatsverband Aufge-
nommenen erwähnt werden, auf welche sich das Infolat er-
streckt.

§. 13. Nachdem das Infolats-Dokument der betref-
fenden Behörde zugesandt worden ist, verständigt diese den Ge-
suchsteller vom Bescheide und bestimmt einen Termin für die Ab-
legung des Staatsbürger-Eides (Gelöbnisses).

Der Eid ist vor dem ersten Beamten des Municipiums,
in der Militärgränze vor dem Bezirks-Chef, beziehungsweise
vor dem Bürgermeister oder den Stellvertretern derselben ab-
zulegen.

§. 14. Der Inhalt des Staatsbürger-Eides (Gelöb-
nisses) ist folgender:

„Ich A. N. schwöre bei Gott, daß ich Sr. k.
und k. Majestät und der Verfassung der Länder der ungarischen
Krone treu sein werde und verspreche, daß ich meine Pflichten
als ungarischer Staatsbürger treu erfüllen werde.“

§. 15. Ueber die Ablegung des Eides (Gelöbnisses) ist
ein Protokoll anzufertigen, das der Eidleistende (Gelobende)
unterschreibt. Der Tag der Ablegung des Eides (Gelöbnisses)
ist mit der Unterschrift desjenigen, vor dem die Ablegung
geschah, auf das Infolats-Dokument zu verzeichnen und dieses
Dokument dem in den Staatsverband Aufgenommenen zu
übergeben.

Der in den Staatsverband Aufgenommene ist von diesem
Tage anfangen ungarischer Staatsbürger, kann aber — den
im §. 17 vorgegebenen Fall ausgenommen — erst zehn Jahre
nach der Aufnahme in den Staatsverband Mitglied der Legis-
latur werden.

§. 16. Wenn Derjenige, für den das Infolats-Diplom
ausgestellt und der zur Leistung des Eides (Angebotnisses)
vorgelangen wurde, binnen einem Jahre vom Tage der Vor-
ladung an geredet zur Leistung des Eides (Angebotnisses)
nicht erscheint und denselben (daselbe) nicht leistet, verliert
das Infolats-Diplom seine Gültigkeit und ist jener Behörde,
welche es ausgestellt, sammt dem Attest über die Einhandlung
der Vorladung zu unterbreiten.

§. 17. Das Ministerium kann bei Sr. Majestät die
Verleihung des Staatsbürgerrechtes an jene Ausländer in
Vorschlag bringen, die sich um die Länder der ungarischen
Krone außerordentliche und hervorragende Verdienste erworben,
und entweder im Inlande wohnen oder erklären, daß sie sich
hier niederlassen werden, wenn sie auch die in den Punkten 2,
3 und 6 des §. 6 aufgezählten Erfordernisse nicht besitzen.

Wenn Derjenige, der in solcher Weise das Staatsbür-
gerrecht erlangt hat, noch nicht um die Aufnahme in den Ver-
band einer inländischen Gemeinde angeht hat wird seine
Zuständigkeitsgrenze vorläufig Budapest sein.

Auch auf diejenigen, die mit königlichen Dokumenten
die Staatsbürgererschaft erlangten, sind die Bestimmungen der
obigen §§. 12, 13, 14, 15 und 16 anzuwenden.

§. 18. Der Ausländer, dem das Staatsbürgerrecht ver-
liehen wurde, erlangt durch das Infolat den ungarischen Adel.

§. 19. So lange nicht ihre fremde Nationalität bewiesen
wird sind als ungarische Staatsbürger zu betrachten:

1. Diejenigen, die auf dem Gebiete der ungarischen
Krone geboren wurden;

2. Diejenigen, die auf diesem Gebiete als Findlinge
gefunden und erzogen werden.

Tagesneuigkeiten.

Das hiesige Bierbräuer-Gesamtscommissariat hält
am 19. Oktober d. J. um 3 Uhr Nachmittags im
Sitzungslokal des Stadthauses eine Generalversamm-
lung, zu welcher die Mitglieder eingeladen werden.

Das Laub der Bäume ist noch nicht abgefallen,
ja zum Theile noch grün und schon wiederholt uns
gestern früh als wir vom Schlafe erwachten, die
Ueberraschung, Gassen und Dächer mit Schnee bedeckt
zu erblicken.

Wir haben es dieses Jahr überhaupt mit einer
abnormen Witterung zu thun. So kam auch der
Schnee noch sehr unerwartet und frühzeitig. In den
Bergen der Umgegend hatte es schon vor anderthalb
Wochen geschneit, und stehen daher — wenn es so
fortgeht — abermals Ueberschwemmungen in Aussicht.

Feuerschäden. Im Laufe der vergangenen Woche
waren in der Umgegend mehrere Brände zu ver-
zeichnen.

Sonntag brannten in Sövény zwei Scheuern
und ein Wohnhaus nieder. Die rechtzeitig eingetrossene
dortige Feuerwehr, welcher sich auch eine hiesige Ab-
theilung angeschlossen, lokalisierte das Feuer. Tags darauf
war der Horizont abermals mit einem mächtigen
Feuerscheine erleuchtet, welcher hinter dem Kapigebirge
hervorstrahlte.

Beide Male brach das Feuer in den vorgerückten
Abendstunden aus.

Unfall. Einem Burken, der beim Bau des
schwarzen Adlers als Handlanger beschäftigt war, wie-
derfuhr vorigen Dienstag das Unglück, daß er bei
einer Beschäftigung im Souterrain der Theaterkellerei
auf einem vom Dachgerüste herabgefallenen
Nagel am Kopfe getroffen und nicht unerheblich ver-
wundet wurde.

Der Verunglückte wurde sogleich in das städti-
sche Krankenhaus transportirt, wo er sich noch gegen-
wärtig in Pflege befindet.

Im Sövényer Theater hatte sich vorigen
Samstag aus Anlaß der zum Vortheile der dortigen
Feuerwehr veranstalteten Dilettantenvorstellung trotz
der ungünstigen Witterung eine gewählte Gesellschaft
eingefunden, welche die Abwicklung der merkwürdigen
Erlebnisse und Herzensangelegenheiten der Faktoren
beider inszenierten Lustspiele mit Spannung und In-
teresse verfolgten.

Zur Aufführung gelangte das englische Lustspiel
„Dieses Bajal jar.“ (Die Schwierigkeiten des
Ruhmes) worin recht englische Charakterzüge und Si-
tuationen vorkommen, ferner das fein gezeichnete Lust-
spiel „Aus Vorsicht“, in welchem ein gesenkhafter
Onkel, eine eifersüchtige junge Tante, eine gefährliche
kleine Nichte, ein verliebter Ingenieur und ein unbe-
holfener Better die Rolle spielen.

Beide Stücke waren sehr gut gewählt und ent-
wickelten die Damen Frau v. Guzman, Turek Bella,
Nehrer Jenny und Turek Kamilla im Vereine mit
den Herren Filla, Kys, Géza, Guzman, Ivankovits
und Desseffy Arpad ein ungezwungenes humorvolles
Spiel, welches als recht gelungen bezeichnet werden
kann.

An Applaus, schönen Bouquets und sonstigen
Beifallsbezeugungen konnte es unter solchen Umständen
natürlicherweise nicht fehlen, und wurden denn auch
dieselben den Mitwirkenden im vollen Maße zu Theil.

Nach beendeter Vorstellung wurde im Vetteri-
schen Gasthause soupiert, worauf ein gemüthliches Tanz-
fränzchen stattfand, welches die reizenden jungen Damen
und die tanztüchtige Herrenwelt bis Mitternacht in
Athem hielt.

Die Felsö-Sebester Fulguritfabrik, welche Eigen-
thum der Aktionäre der liquidirten Nordungarischen
Hypotheken- und Industriebank ist, bleibt der heimischen
Industrie erhalten.

Eine bedeutende inländische Firma, welche In-
haberin einer bekannten Dynamitfabrik ist, steht gegen-
wärtig bezüglich des Ankaufes der Fulguritfabrik mit
der Direktion der Bank in Unterhandlung, welche
höchst wahrscheinlich zum Ziele führen werden.

In Bartfeld wurde am 28. September l. J.
unter der Leitung des dortigen Regens Chori, Herrn
Julius Tschick durch mehrere Musikfreunde zum
Besten der hiesigen Feuerwehr ein Concert veranstaltet,
wobei einfließen:

Für verkaufte Eintrittskarten	fl.	98.—
Ueberschüssen des Hochwürd. Herrn		
Abten Kaczvinsky 4 fl., des Herrn		
Baron Bujak 1 fl.		5.—
Summa	fl.	103.—
wovon nach Abzug der Spesen		16.24
ein Betrag von	fl.	86.76

dem Vereine zugeführt wurde.

Allen jenen geehrten Damen und Herren, welche
gütig mitwirkten, und zum Gelingen beitrugen, ins-
besondere den Herrn Tschick statet der Feuerwehrverein
hiemit seinen innigsten Dank ab.

Ausländische Lose. Der ohne vorgängige finanz-
behördliche Erlaubniß erfolgter Ankauf und Betrieb von
ausländischen Loten wird bekanntlich im Sinne der
Finanzgesetz mit einer Geldstrafe, eventuell im Falle
der Nichteinbringlichkeit derselben mit entsprechendem
Arreste bestraft. Die k. Tafel, als letzte Instanz in
Gefällen-Übertretungen, hat nun ausgesprochen, daß
der Ankauf ausländischer Lose, wenn keine erschweren-
den Umstände vorhanden sind, mit dem doppelten Be-
trage des für das Los gezahlten Preises zu bestrafen
sei. In einem anderen Falle wieder hat das benannte
Obergericht ausgesprochen, daß der Umstand, daß ein
ausländisches Los unter der Adresse des Beschuldigten
angelaugt ist, gegen denselben noch nicht den Thatbe-
stand der Lottogefällen-Übertretung begründet, wenn der
Beschuldigte die Bestellung des Loses in Abrede stellt.

Kuriosum. Dieser Tage war in den Zeitungen
der Name Johann Eisenbahn zu lesen. Wie mag
der Urgroßvater dieses Mannes geheissen haben?

Das Klinkerfues'sche Patent-Hygrometer, gen.
„Wetterprophet.“ Um für eine bestimmte Gegend eine
richtige Anschauung der bevorstehenden Witterung zu
gewinnen, müssen locale Windrichtungen, Wärme und
vor allen Dingen Feuchtigkeitsszustände einer speziellen
Erörterung unterzogen werden. Die Kundgebungen
über zu erwartende Witterung müssen, wenn sie all-
gemein nutzbar sein sollen, am frühen Morgen oder
vorhergehenden Nachmittage anzeigen, ob Bewölkung
und Regen oder klarer Himmel, ob warme oder kalte
Temperatur, ob starker Wind oder ruhige Luft zu er-
warten sind. Diejenigen Personen, welchen die Kenntniß
der bevorstehenden Witterung erwünscht, sind auf die
Benutzung meteorologischer Instrumente angewiesen
und unter diesen ist der Feuchtigkeitsmesser gen. „Wet-
terprophet“ von Professor Klinkerfues von größter
Wichtigkeit. Dieser läßt erkennen, ob die Luft viel oder
wenig Wassergehalt hat, ob dieselbe bei der vorhande-
nen Temperatur noch viel oder wenig Wasserdampf in
sich aufzunehmen, und im durchsichtigen Zustande zu
erhalten vermöge, oder ob bei vermehrtem Zutritt von
Wasserdampf oder bei geringer Temperatur-Ernie-
drigung schon Niederschläge, als Regen oder Schnee ein-
treten werden. Bei richtiger Benutzung dieses in Wahr-
heit höchst solid und elegant ausgeführten Instruments
ist eine überraschende Uebereinstimmung zwischen Wit-
terungsverlauf Prognose zu erwarten. Diese Instru-
mente werden in vollkommenster Weise unter wissen-
schaftlicher Beihilfe des Directors der Göttinger Stern-
warte, Professor Klinkerfues, in der mechanischen Werk-
statt von W. Lambrecht daselbst angefertigt und nur
unter vollster Garantie der Leistungsfähigkeit abgegeben.

Fruchtpreise vom 17. Oktober 1879.

Woggen per 100 Kilogr.	fl.	9.25	9.50
Weizen „ 100 „	„	12.75	13.—
Gerste „ 100 „	„	7.—	7.75
Hafer „ 100 „	„	4.75	5.50
Wais „ 100 „	„	8.—	—
Erbsen „ 100 „	„	8.50	10.50
Linien „ 100 „	„	9.—	12.—
Bisolen „ 100 „	„	8.50	9.50
Erbsen „ 100 „	„	3.50	—

Die in Wien am 11. Oktober gehobene Zahlen:
11, 47, 41, 70, 9.

Die nächste Ziehung ist am 25. Oktober 1879.

Die in Brünn am 15. Oktober gehobenen Zahlen:
86, 41, 56, 61, 81.
Die nächste Ziehung ist am 29. Oktober 1879.

Felelős szerkesztő: **Kyss Géza.**
Kiadó-tulajdonos: **Az Eperjesi Bankegylet.**

4470. kig. sz.

177 2-2

Pályázati hirdetmény.

Eperjes szab. kir. város közönsége a rendszeresített de eddig betöltetlen városi építési s illetőleg építész-mérnöki állomásnak akkénti betöltését elhatározván, hogy a megválasztandó építész egyúttal a városi iparos tanoda rajzmesteri teendőit is teljesítse, ezen állomás betöltésére ezennel pályázat hirdet-tetik.

Az állomással összekötött javadalmazás: évi 600 frtnyi fizetés és 6 méteröl tűzifa járandóság, megjegyeztetvén, hogy a megválasztandó építész-mérnök — mennyiben az hivatala kötelemeinek hátránya nélkül történ-hetik — magán gyakorlatot is folytathat.

A szakképzettség és nyelvismeretek be- igazolásával felszerelt folyamodványok f. évi november 16-ig a városi polgármesteri hiva- talnál nyújtandók be.

Eperjes város tanácsa 1879. okt. 7-én tartott üléséből.

Hirdetés.

A **serfőzésre és mérésre** jogosult
eperjesi közbirtokosság
f. é. october 19-én d. u. 3 órakor
a városi tanács termében

közügyülést tartand,
melyre az érdekelt tagok tisztelettel meghi-
vatnak

Eperjesen, 1879. évi october 10-én.

178

Az elnökség.

Wichtiges
für Blumenfreunde!

H. Wikoukal,
Kunst- und Handelsgärtner

(vormals Georg Ax) in Kaschau, gr. Ludmánygasse
Nr. 1. nächst dem Hotel Schalkház.

Die älteste Kunst- und Handelsgärtnerei empfiehlt ihr reichhaltiges Sortiment von **tropischen und exo- tischen** blühenden und **Blattpflanzen**. Dieselben sind für Winter-Saison im Salon und Gewächshause, für Blumentische empfehlenswerth, **alle decorativ in gesunden Exemplaren**. — Für Herbst-Ausplan- zung Zierbäume und Sträucher, Ihnen hochstämmige, ver- edelte Rosen in den beliebtesten **neuesten Sorten**. **Buxsbäume** niedrige und Pyramiden, perennirende Blumen. Johannisbeere in 4 Sorten. — **Bouquets** und **Kränze** aus lebenden so wie auch von künstlich ge- trockneten Blumen werden durchs ganze Jahr mit der **geschmackvollsten Ausstattung** und prach- tollsten **Bouquets in Blondmanchett stau- nend billig verfertigt** und zu jeden beliebigen Preise versendet.

Park- & Garten-Pläne oder **Teppich- Beete** werden nach eingesendetem Terrain-Maass in Skizzen, auf Wunsch auch colorirt, nach der neuesten Mode entworfen, übernehme auch deren Ausführung und Bepflanzung zu den annehmbarsten billigen Preisen. Indem ich mich der Gewogenheit des P. T. Publikums bestens empfehle, zeichne ich Achtungsvoll

H. Wikoukal,
Kunst- und Handelsgärtner, (vormals Georg Ax).

180 1-2

Piller-Peklenben a Svinka folyón
felállított három kerekű őrlő malom,
három kendertörővel 1880. évi jan.
hó 1-től három vagy több évre bérbe
adandó. — Közelebbi felvilágosítást
nyújt alólírott tulajdonos Piller-Pek-
lenben ut. posta Eperjes.

175 2-3

Piller Kálmán.

Epilepsie
(Fallsucht) heilt brieflich **Dr. Killisch,**
Dresden (Neustadt). Grösste Erfahrung,
da bereits über 11,000 Fälle behandelt
179 1-2

Lizitations-Kundmachung.

Von Seite des **Eperieser Bankvereines** wird hiermit bekannt gemacht, daß die
bei demselben sub. Nr. 3064, 3099, 3123, 3126, 3135, 3139, 3142, 3148, 3150, 3156,
3161, 3163, 3175, 3178, 3186, 3187, 3194, 3208, 3211, 3215, 3218, 3233, 3239,
3242, 3255, 3257, 3261, 3283, 3302, 3307, 3309, 3323, 3344, 3361, 3364, 3376,
3391, 3393, 3402, 3403, 3406, 3407, 3408, 3409, 3412, 3417, 3419, 3420, 3424,
3425, 3443, 3466, 3469, 3479, 3481, 3487, 3489, 3512, 3521, 4542, 3544, 3552,
3571, 3574, 3583, 3585, 3595, 3603, 3609, 3612, 3621, 3638, 3639, 3640, 3641,
3644, 3647, 3650, 3655, 3670, 3671, 3715, 3721, 3724, 3725, 3732, 3737, 3747,
3748, 3753, 3778, 3788, 3814, 3817, 3824, 3833, 3837, 3838, 3840, 3843, 3848,
3852, 3855, 3860, 3863, 3874, 3880, 3886, 3896, 3907, 3936, 3937, 3945, 3990,
3994, 4002, 4003, 4009, 4014, 4019, 4025, 4027, 3032. verpfändeten, bis inclusive 30-ten
Juni l. J. verfallenen Pfänder, bestehend in Pretiosen, Werthpapieren und sonstigen Effecten

am 3. November 1879

Vormittags 9 Uhr in den Banklokalitäten statutengemäß an den Meistbietenden veräußert werden.
Hieron werden die betreffenden Parteien mit dem Beifügen verständigt, daß die
bezeichneten Pfänder bis zum Tage der Lizitation entweder ausgelöst oder prolongirt werden
können.

Eperies, den 23. September 1879.

161 2-3

Die Direction.

Az Eperjesi Bankegyletnél

elhelyezett betéti tőkék **1880. év január 1-től** csak **5 százalékal** fognak kamatoztatni, miről a t. cz. betevők azon hozzáadással értesítettnek,
miserint be nem egyezésük esetén a felmondást ideje korán bejelentsék. — Ugyan
a fent kitett naptól fogva a váltó és zálogok kamatja egy százalékkal leszállított.

Eperjes, 1879. október 3-án.

172 3-3

Az igazgatóság.

Der Eperieser Bankverein

wird vom 1 Januar 1880 sämtliche Einlagen nur mit **5% verzinzen**, wobei die
p. t. Einläger mit den Bemerken verständigt werden, daß sie, im Falle ihnen die
obige Verzinsung nicht conveniert, die Kündigung rechtzeitig vornehmen wollen. — Auch
wurde beschloffen vom oben angeführten Tag an, den Zinsfuß bei Wechseln und
Pfänder um **1%** herabzusetzen.

Eperies, den 3-ten Oktober 1879.

Die Direction.

Nicholson

legujabb találmányu
daráló- és őrlő-malma

gőz-, loerőre és kézihajtásra

nagy fontossággal szeszgyárakra, hizlaló-intézetek és gazdaszatra.

Meglepő nagy munkaképesség, olcsó ár és csekély hajtó-
erő a főelőnyei ezen malmoknak.

Működésben látható:

NICHOLSON W. FÜLÖP gépgyárában,

BUDAPEST, Gyár-utca 48. szám.

170 3-6

Képes árjegyzékek minden gazdasági gépekről ingyen és bérmentve.